

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (RP 109/2025 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande och till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- arbetslivs- och jämställdhetsutskottet AjUU 9/2025 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- jurist Heidi Havinmaa, social- och hälsovårdsministeriet
- specialsakkunnig Jaana Heinonen, social- och hälsovårdsministeriet
- jurist Antti Ristimäki, Folkpensionsanstalten
- jurist Päivi Vuorinen, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira)
- specialsakkunnig Ellen Vogt, Valfärdsområdesbolaget Hyvil Ab
- specialplanerare Tytti Hytti, Socca - Nylands kompetenscentrum inom det sociala området
- direktör Ira Vahtero, Stiftelsen för Rehabilitering
- ledande expert Vesa Rantahalvari, Finlands näringsliv rf
- specialsakkunnig Päivi Kiiskinen, SOSTE Finlands social och hälsa rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- UF-centret
- Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- Hyvinvointiala HALI ry
- Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT
- Nuorten Ystävät ry
- Sininauhaliitto
- STTK rf
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf.

Betänkande ShUB 27/2025 rd

Inget yttrande av
- Akava ry.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås ändringar i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Syftet med propositionen är att minska de administrativa skyldigheterna i anslutning till aktiveringsplanering och hänvisning till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Enligt förslaget ska en aktiveringsplan i fortsättningen endast utarbetas för arbetslösa vars huvudsakliga inkomst består av utkomststöd på grund av arbetslöshet. När det gäller arbetslösa som har rätt till arbetslöshetsförmån föreslås det att den sektorsövergripande sysselsättningsplan som avses i lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen ersätter aktiveringsplanen som grund för hänvisning till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2026 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2026.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Regeringen föreslår att lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) ändras så att en aktiveringsplan i fortsättningen endast utarbetas för personer som får utkomststöd på grund av arbetslöshet. Hänvisning av en person till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte sker utifrån en aktiveringsplan eller sektorsövergripande sysselsättningsplan enligt lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen (381/2023). En sektorsövergripande sysselsättningsplan utarbetas om ett hinder för arbete för en arbetslös person som får arbetslöshetsförmån är sådana begränsningar av arbets- och funktionsförmågan eller problem med livshanteringen som inte kan lösas enbart genom att myndigheterna konsulterar varandra.

Propositionen syftar till att minska de myndighetsuppgifter som hänför sig till aktiveringsplanering och att åtgärda de överlappningar som finns mellan aktiveringsplanen och den sektorsövergripande sysselsättningsplanen. Ett annat syfte är att effektivisera förvaltningen, göra lagstiftningen smidigare och säkerställa tillräckliga personalresurser inom välfärdsområdena. I och med de föreslagna ändringarna utarbetas aktiveringsplaner inte längre sektorsövergripande för arbetslösa personer som inte behöver samordnade social- och hälsovårdstjänster och arbetskraftstjänster.

Social- och hälsovårdsutskottet anser att propositionens mål är motiverade. Utskottet tillstyrker lagförslaget. Också arbetslivs- och jämställdhetsutskottet har i sitt utlåtande (AjUU 9/2025 rd) ställt sig bakom de föreslagna ändringarna.

Betänkande ShUB 27/2025 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottets utlåtande

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet går i sitt utlåtande in på de föreslagna ändringarna utifrån sitt eget ansvarsområde. Utskottet anser det viktigt att arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte mer ändamålsenligt riktas till de kunder som har störst nytta av servicen. Utskottet understryker vikten av så tidig identifiering som möjligt av den arbetslösas servicebehov och ett nära samarbete och informationsutbyte mellan myndigheterna. Utskottet anser att det sektorsövergripande stödet bör riktas till personer som behöver det och att ett tydligare servicesystem också ligger i kundens intresse. Utskottet påpekar att propositionen inte bedöms ha några konsekvenser som avsevärt minskar eller ökar Arbetskraftsmyndigheternas kostnader och att regeringen inte föreslår några nya uppgifter för myndigheterna. Det är emellertid viktigt att följa utvecklingen av de sektorsövergripande bedömningarna av servicebehovet och antalet kunder i samarbetsmodellen för sektorsövergripande stöd och utvärdera propositionens konsekvenser för Arbetskraftsmyndigheterna. Utskottet betonar också i sitt utlåtande att andra myndigheters tjänster inte kan ersätta de social- och hälsovårdstjänster som välfärdsområdena ansvarar för. Utskottet anser att arbetslösa som behöver social- och hälsovårdstjänster bör få bättre tillgång till dessa tjänster än för närvarande.

Social- och hälsovårdsutskottet instämmer till dessa delar i arbetslivs- och jämställdhetsutskottets synpunkter och lägger i sitt betänkande primärt fokus på sitt eget ansvarsområde.

Tillämpningsområde och konsekvenser

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte är socialservice enligt 14 § i socialvårdslagen (1301/2014) och omfattas av välfärdsområdets organiseringsansvar. Syftet med arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte är enligt den gällande lagen att förbättra förutsättningarna att få arbete på den öppna arbetsmarknaden och möjligheterna att delta i utbildning samt att få offentlig Arbetskraftsservice som tillhandahålls av Arbetskraftsmyndigheten för den som får arbetsmarknadsstöd eller utkomststöd på grund av långvarig arbetslöshet. Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte är ett sista alternativ inom socialservicen som ordnas när den arbetslösa på grund av begränsningar i arbets- och funktionsförmågan inte kan delta i offentlig Arbetskraftsservice eller arbete.

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ordnas utifrån en aktiveringsplan eller sektorsövergripande sysselsättningsplan som utarbetas tillsammans med kunden. Utfrågade sakkunniga har fäst uppmärksamhet vid den oro som även framgår av propositionen, dvs. att de kunder som samtidigt behöver Arbetskraftsservice och socialservice och som i och med de föreslagna ändringarna inte omfattas av aktiveringsplaneringen kan hamna utanför arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte. Att begränsa aktiveringsplaneringen enbart till dem som får utkomststöd kan utesluta personer som har ett klart servicebehov men som inte har rätt till utkomststöd. Också kunder som får arbetslöshetsförmån och som har behov av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, men inte behov av sektorsövergripande service, kan komma att hamna utanför arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte.

Sakkunniga har å andra sidan påpekat att samtidigt som rätten till aktiveringsplan slopas för andra arbetslösa än de som får utkomststöd, föreslås det i propositionen att 1 § om syftet med lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ändras så att rätten till service i form av arbetsverk-

Betänkande ShUB 27/2025 rd

samhet i rehabiliteringssyfte utvidgas till att gälla alla som får arbetslöshetsförmån oberoende av tiden som arbetslös. Arbetslösa som får utkomststöd och som har en aktiveringsplan eller arbetslösa som får arbetslöshetsförmån och som har en sektorsövergripande sysselsättningsplan kan således hänvisas till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte oberoende av arbetslöshetens längd. Den föreslagna ändringen utvidgar målgruppen för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte också till andra än långtidsarbetslösa.

Enligt uppgifter till utskottet utvidgar slopandet av villkoret om långvarig arbetslöshet inte okontrollerat antalet arbetslösa som hänvisas till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Arbetsverksamheten ska nämligen fortsatt vara en service som kommer i sista hand och som är avsedd för de arbetslösa som på grund av begränsningar i arbets- och funktionsförmågan inte kan arbeta eller delta i Arbetskraftsmyndighetens primära service. Samtidigt är arbetsverksamheten inte heller enligt uppgift den enda service som främjar en arbetslös arbetssökandes arbets- och funktionsförmåga samt livshantering. För ändamålet finns också annan service som social rehabilitering, som kan ordnas genom en bedömning av servicebehovet, en plan och ett beslut enligt socialvårdslagen. Enligt utredning leder slopandet av aktiveringsvillkoret för andra arbetslösa än de som får utkomststöd således inte till att personerna helt och hållet blir utan service.

Utskottet anser det nödvändigt att följa vilka konsekvenser de föreslagna ändringarna har för antalet kunder som hänvisas till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och för de tjänster som arbetslösa arbetssökande får och som främjar arbetsförmågan. Social- och hälsovårdsministeriet bereder enligt uppgift för närvarande en reform av socialvårdens samlade tjänster för främjande av sysselsättning och arbets- och funktionsförmågan. I samband med beredningen är det möjligt att titta närmare på vilka konsekvenser ändringarna i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte har haft för hänvisningen till tjänster.

Sakkunniga lyfte också fram risken för att en arbetslös arbetssökandes servicebehov inte identifieras till följd av de föreslagna ändringarna och att personer som skulle dra nytta av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte lämnas utanför servicen. Dessutom fäste sakkunniga uppmärksamhet vid att Arbetskraftsmyndigheterna nu får större ansvar för att bedöma servicebehovet och hänvisa kunder till sektorsövergripande sysselsättningsfrämjande stöd.

Utskottet slår fast att de föreslagna ändringarna enligt propositionen kan öka behovet av att stärka samarbetet mellan myndigheterna och konsultationspraxis och hjälpa dem som arbetar vid Arbetskraftsmyndigheten och Folkpensionsanstalten att lättare identifiera problem i kundernas arbets- och funktionsförmåga. Enligt uppgifter från social- och hälsovårdsministeriet förutsätter de föreslagna ändringarna dock inte att Arbetskraftsmyndigheterna i fortsättningen bedömer den arbetslös sökandes arbets- och funktionsförmåga i större utsträckning än för närvarande. I 8 § i den gällande lagen om ordnande av Arbetskraftsservice står det att om en kunds servicebehov gör det nödvändigt med annan service än den som Arbetskraftsmyndigheten ordnar, ska kunden informeras om vilka andra servicemöjligheter som finns och vid behov hänvisas till en annan myndighets eller serviceanordnarens service. Arbetskraftsmyndigheten ska vid behov samarbeta med andra serviceanordnare vid samordningen av tjänsterna. Dessutom förpliktar 35 § i socialvårdslagen (1301/2014) Arbetskraftsmyndigheten att vidta behövliga åtgärder, om myndigheten observerar att den arbetssökande är i behov av socialvårdsåtgärder.

Betänkande ShUB 27/2025 rd

Sakkunniga har också påpekat att propositionen inte lyfter fram den tredje sektorns ställning eller dess betydande roll när det gäller att genomföra arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, trots att organisationerna svarar för en stor del av det praktiska genomförandet av servicen och har specialkompetens just när det gäller att stödja svårssysselsatta. Utskottet inser den tredje sektorns betydande roll i genomförandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, men betonar utifrån uppgifter från social- och hälsovårdsministeriet att de föreslagna ändringarna inte gäller genomförandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte utan myndighetsuppgifterna kring aktiveringsplanerna.

Konsekvenser för välfärdsområdena

Enligt konsekvensbedömningen i propositionen (s. 17) leder de föreslagna ändringarna till att välfärdsområdets administrativa arbete minskar i fråga om de kunder för vilka det enligt den gällande lagen ska utarbetas en aktiveringsplan även om det inte finns behov av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller långvarig annan socialservice. Dessutom utarbetas aktiveringsplaner i fortsättningen endast för dem som får utkomststöd, vilket minskar välfärdsområdets administrativa arbete. Enligt propositionen kan välfärdsområdets resurser tack vare ändringarna bättre inriktas på de kunder som har behov av många olika slags stöd.

Visserligen medges det (s. 17 i RP) att övergången från aktiveringsplanering till mer sektorsövergripande arbete kan leda till att behovet av personalresurser för bedömning av behovet av sektorsövergripande service och utarbetande av sektorsövergripande sysselsättningsplaner ökar. Dessutom kan välfärdsområdenas administrativa arbete och behovet av personalresurser öka i fråga om de arbetslösa som får utkomststöd och som varken behöver eller tidigare har varit i behov av aktiveringsplanering.

I propositionen (s. 12) bedöms det att det i fortsättningen kommer att göras cirka 48 700 färre aktiveringsplaner eller uppdateringar av dem. Om man utgår från att 60 procent av de aktiveringsplaner som utarbetas varje år är nya planer och 40 procent är uppdateringar av planer, kommer det efter lagens ikraftträdande att utarbetas cirka 29 210 färre nya aktiveringsplaner varje år. Det beräknas också att cirka 40 procent av de personer som i fortsättningen inte får någon aktiveringsplan hänvisas till en sektorsövergripande bedömning av servicebehovet. Detta innebär cirka 11 700 nya bedömningar av servicebehovet och cirka 7 000 sektorsövergripande sysselsättningsplaner varje år efter lagens ikraftträdande.

Enligt propositionen (s. 13) förväntas det minskade antalet aktiveringsplaner och det ökade antalet sektorsövergripande sysselsättningsplaner leda till att behovet av finansiering hos välfärdsområdena minskar med sammanlagt 1,6 miljoner euro. Statens finansiering till välfärdsområdena minskas till fullo enligt den ändrade omfattningen av uppgifterna i enlighet med 9 § i lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021).

Utskottet betonar att bedömningen också enligt propositionens konsekvensbedömning (s. 12) är förenad med betydande osäkerhet. Enligt propositionen har man inte på ett tillförlitligt sätt kunnat bedöma de eventuella konsekvenserna av minskningen av den administrativa arbetsbördan i anknytning till aktiveringsplanen med tanke på annan användning av social- och hälsovårdstjänster, eftersom man inte har haft tillgång till information om vilka andra tjänster kunderna hänvisas

Betänkande ShUB 27/2025 rd

till genom aktiveringsplanen eller den sektorsövergripande sysselsättningsplanen och i vilken utsträckning sådan hänvisning sker. Utskottet betonar att de föreslagna ändringarnas konsekvenser för välfärdsområdenas arbetsmängd, behovet av social- och hälsovårdstjänster och kostnaderna bör följas upp. Utskottet konstaterar att välfärdsområdena i enlighet med lagen om välfärdsområdenas finansiering ska få full ersättning för sina kostnader för eventuella nya uppgifter och det ökade servicebehovet.

Sammantagna konsekvenser och uppföljning

Utskottet noterar att riksdagen samtidigt behandlar flera olika propositioner om främjande av sysselsättningen och social trygghet. Det rör sig bland annat om propositionen med förslag till lagstiftning om utveckling av serviceprocessen för arbetssökande och arbetsförmedlingsservice (RP 108/2025 rd), propositionen med förslag till lag om allmänt stöd (RP 112/2025 rd) och propositionen med förslag till lagar om ändring av lagen om utkomststöd, 64 § i lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården och 10 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (RP 116/2025 rd). I enlighet med det som beskrivs i propositionen (s. 18—21) har de ändringar som föreslås i de olika propositionerna både konsekvenser som ökar och konsekvenser som minskar antalet kunder inom arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och bedömning av sektorsövergripande servicebehov. Social- och hälsovårdsministeriet bereder dessutom för närvarande en reform av socialvårdens samlade tjänster för främjande av sysselsättning och arbets- och funktionsförmågan.

Utfrågade sakkunniga har påpekat att den specifika ändringen i arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte enligt propositionen mitt under betydande reformer som påverkar service- och förmånshelheten för arbetslösa arbetssökande och innan den samlade socialvårdsservice som ska främja arbets- och funktionsförmågan blir klar kan leda till okontrollerade och oförutsedda konsekvenser för målgruppen för arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte och för anlitande av service.

Utskottet anser det nödvändigt att de sammantagna konsekvenserna av de ändringar som föreslås i de olika propositionerna för servicehelheten och förmånerna för arbetslösa arbetssökande samt för välfärdsområdenas, Folkpensionsanstaltens och Arbetskraftsmyndigheternas arbetsmängd och verksamhet följs upp och att regleringen vid behov korrigeras så att den bättre motsvarar de arbetslösas servicebehov som en del av beredningen av den samlade socialvårdsservice som ska främja arbets- och funktionsförmågan. Dessutom betonar utskottet att välfärdsområdena, Arbetskraftsmyndigheterna och Folkpensionsanstalten måste garanteras tillräckliga resurser för att genomföra servicehelheten för arbetslösa arbetssökande.

DETALJMOTIVERING

Ingressen. Regeringen föreslår i lagförslag 4 i regeringens proposition med förslag till utveckling av serviceprocessen för arbetssökande och arbetsförmedlingsservice (RP 108/2025 rd) att 3 § 1 och 2 mom. samt 5 § 4 mom. i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ändras. Den lagen föreslås träda i kraft samtidigt som lagförslaget i denna proposition. Utskottet föreslår att de ändringar som föreslås i proposition RP 108/2025 rd beaktas i ingressen.

Betänkande ShUB 27/2025 rd

3 §. Tillämpningsområde. I propositionen med förslag till lagstiftning om utveckling av serviceprocessen för arbetssökande och arbetsförmedlingsservice (RP 108/2025 rd) föreslås bestämmelser om samtal om jobbsökning i 34 § 1 mom. i lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023) och bestämmelser om sysselsättningsplaner i 37 § i den lagen. Utskottet föreslår att 3 § 1 och 2 mom. ändras genom att hänvisningarna korrigeras så att de motsvarar lagförslaget om ändring av lagen om ordnande av arbetskraftsservice (RP 108/2025 rd, lagförslag 1).

5 §. Utarbetande av aktiveringsplan. Utskottet föreslår att 4 mom. ändras genom att hänvisningarna korrigeras så att de motsvarar lagförslaget om ändring av lagen om ordnande av arbetskraftsservice (RP 108/2025 rd, lagförslag 1).

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 109/2025 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) 5 § 2 mom. samt 27 § 1 mom.,
sådana de lyder i lag 399/2023, och
ändras 1 §, 2 § 1 och 4–6 punkten, 3 § 1, 2, 4 och 5 mom. 4 §, 5 § 3 och 4 mom., 15 § samt 28 § 1 mom.,
sådana de lyder, 1 §, 2 § 1 punkten, 3 § ~~1 och 5 mom.~~, ~~5 § 4 mom.~~ samt 15 § i lag 399/2023, 2 § 4 punkten i lag 1293/2022, 2 § 5 punkten i lag 1003/2002, 2 § 6 punkten i lag 937/2012, **3 § 1 mom. och 5 § 4 mom. i lag /**, 3 § 2 mom. **i lagarna 937/2012 och /**, ~~4 § sådana i lagarna 937/2012 och 399/2023~~, 3 § 4 mom. i lag 1103/2024, **4 § i lagarna 937/2012 och 399/2023**, 5 § 3 mom. i lag 591/2022 och 28 § 1 mom. i lag 1314/2014, som följer:

1 §

Lagens syfte

I denna lag föreskrivs det om åtgärder med vilka förutsättningarna att få arbete på den öppna arbetsmarknaden och möjligheterna att delta i utbildning samt att få offentlig arbetskraftsservice

Betänkande ShUB 27/2025 rd

som tillhandahålls av Arbetskraftsmyndigheten förbättras för den som får arbetslöshetsförmån eller utkomststöd på grund av arbetslöshet. I lagen föreskrivs också om rättigheter och skyldigheter för den som deltar i åtgärderna.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *aktiveringsplan* en plan som utarbetas av Arbetskraftsmyndigheten och välfärdsområdet tillsammans med personen i fråga i syfte att förbättra sysselsättningsförutsättningarna och livskompetensen för arbetslösa vars huvudsakliga inkomst består av utkomststöd på grund av arbetslöshet,

4) *arbetslöshetsförmån* en förmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002),

5) *den som har rätt till arbetslöshetsförmån* en person som får arbetslöshetsförmån samt en person som avses i 10 kap. 2 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

6) *kostnadsersättning* ersättning per dag som med stöd av 10 kap. 6 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa betalas den som får arbetslöshetsförmån och deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte,

3 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på utarbetandet av en aktiveringsplan och på anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för en arbetslös som inte har fyllt 25 år och som får utkomststöd och för vilken det har ordnats ett samtal om jobbsökning enligt 34 § 1 mom. i lagen om ordnande av Arbetskraftsservice (380/2023) och vars huvudsakliga försörjning de senaste fyra månaderna har grundat sig på utkomststöd som betalats på grund av arbetslöshet.

Denna lag tillämpas dessutom på utarbetandet av en aktiveringsplan och på anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för en arbetslös som har fyllt 25 år och som får utkomststöd och för vilken det tidigare har utarbetats en sysselsättningsplan enligt 37 § i lagen om ordnande av Arbetskraftsservice och vars huvudsakliga försörjning under de senaste tolv månaderna har grundat sig på utkomststöd som betalats på grund av arbetslöshet.

Denna lag tillämpas inte på den som har en gällande integrationsplan enligt lagen om främjande av integration (681/2023) eller för vilken en ovan avsedd plan ännu inte har utarbetats. Då tiderna enligt 1 och 2 mom. räknas ut ska dock beaktas utkomststöd som på grund av arbetslöshet utbetalats under tiden för integrationsplanen.

Denna lag tillämpas på anordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för personer som har rätt till arbetslöshetsförmån eller får utkomststöd och som på det sätt som anges i lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen (381/2023) har hänvisats till samarbetsmodellen för sektorsövergripande stöd och tillsammans med vilka det utarbetas en sektorsövergri-

Betänkande ShUB 27/2025 rd

pande sysselsättningsplan enligt 4 § i den lagen. Den sektorsövergripande sysselsättningsplanen ersätter aktiveringsplanen enligt denna lag.

4 §

Förhållande till övrig lagstiftning

Om inte något annat följer av denna lag ska när det gäller arbetslöshetsförmåner, kostnadsersättning och utkomststöd vilka beviljas för tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte samt ärenden som gäller dem tillämpas vad som i lagen om utkomstskydd för arbetslösa bestäms om arbetslöshetsförmåner, kostnadsersättning och ärenden som gäller dem samt vad som i lagen om utkomststöd bestäms om utkomststöd och ärenden som gäller utkomststöd.

Om det i någon annan lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av någon annan lag hänvisas till arbetslöshetsförmåner eller kostnadsersättning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, ska hänvisningen anses gälla också arbetslöshetsförmåner och kostnadsersättning som betalas för tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, om inte något annat följer av denna lag.

Utöver vad som i denna lag föreskrivs om utarbetandet av en aktiveringsplan och anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen, lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), socialvårdslagen (1301/2014) och lagen om ordnande av arbetskraftsservice också tillämpas.

5 §

Utarbetande av aktiveringsplan

Välfärdsområdet ska utan dröjsmål vidta åtgärder för utarbetande av en aktiveringsplan för den som uppfyller de villkor som anges i 3 § 1 eller 2 mom.

Innan välfärdsområdet vidtar åtgärder ska det försäkra sig om att arbetskraftsmyndigheten tillsammans med personen i fråga har utarbetat en sysselsättningsplan enligt 37 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice eller att arbetskraftsmyndigheten har gett den som avses i 3 § 1 mom. i denna lag tillfälle att delta i ett samtal om jobsökning enligt 34 § 1 mom. i lagen om ordnande av arbetskraftsservice. Om det inte har varit möjligt att utarbeta en sysselsättningsplan eller bereda personen i fråga tillfälle att delta i ett samtal om jobsökning på grund av att hans eller hennes jobsökning inte är i kraft, ska välfärdsområdet vidta åtgärder för att utarbeta en aktiveringsplan.

---

15 §

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i vissa fall

För den vars huvudsakliga inkomst består av utkomststöd på grund av arbetslöshet kan på begäran ordnas arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte före de tider som anges i 3 § 1 och 2 mom., om välfärdsområdet och arbetskraftsmyndigheten, efter att ha gett personen i fråga tillfälle att bli hörd, bedömer att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte bäst stöder personens livskompetens och sysselsättningsförutsättningar. Innan verksamheten ordnas ska det utarbetas en aktiverings-

Betänkande ShUB 27/2025 rd

plan om arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte eller en sektorsövergripande sysselsättningsplan enligt lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen. Personen i fråga ska framställa begäran om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte hos välfärdsområdet.

28 §

Ändringssökande

Då ändring söks i beslut som avses i 10 eller 18 § i denna lag tillämpas i fråga om arbetslöshetsförmåner vad som föreskrivs i 12 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och i fråga om utkomststöd vad som föreskrivs i 6 kap. i socialvårdslagen (1301/2014).

Denna lag träder i kraft den 20.

På sådana arbetslösa som är berättigade till arbetslöshetsförmåner och för vilka en aktiveringsplan har utarbetats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet högst till och med den 31 december 2026.

Helsingfors 27.11.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Krista Kiuru sd
vice ordförande Mia Laiho saml
medlem Kim Berg sd
medlem Maaret Castrén saml
medlem Bella Forsgrén gröna
medlem Hilikka Kemppe cent
medlem Aki Lindén sd
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Ville Merinen sd
medlem Aino-Kaisa Pekonen vänst
medlem Anne Rintamäki saf
medlem Päivi Räsänen kd
medlem Pia Sillanpää saf
medlem Ville Väyrynen saml
medlem Henrik Wickström sv
ersättare Mari Kaunistola saml.

Sekreterare var

utskottsråd Sanna Pekkarinen.

Betänkande ShUB 27/2025 rd **Reservation 1 /sd, gröna, vänst**

Reservation 1

Motivering

Regeringen föreslår att lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ändras så att en aktiveringsplan härefter ska utarbetas endast för personer som får utkomststöd på grund av arbetslöshet. För dem som har rätt till arbetslöshetsförmån kan det utarbetas en sysselsättningsplan eller en sektorsövergripande sysselsättningsplan. Det är ett välkommet mål att effektivisera serviceprocesserna, lätta på byråkratin och minska överlappningarna. Utifrån propositionens konsekvensbedömningar och utskottets sakkunnigutfrågning verkar det emellertid inte alls sannolikt att målen nås, och det går inte att säkerställa att arbetslösa personer hänvisas till behövliga tjänster i rätt tid. Vi anser att propositionen och den finansieringsnedskärning på 1,6 miljoner euro som ingår i den inte är tillräckligt motiverade. Vi föreslår därför att riksdagen förkastar propositionen.

Enligt propositionen är konsekvensbedömningen och de antaganden som ligger till grund för bedömningen förenade med betydande osäkerhet, eftersom kunskapsunderlaget har varit bristfälligt. Dessutom försvåras konsekvensbedömningarna av sysselsättningsområdenas nyligen inleda verksamhet med anknytande ändringar, balanseringen av välfärdsområdenas ekonomi och regeringens riktlinjer för framtida besparingar inom socialvården. De sakkunniga som utskottet hört har varit mycket tveksamma till att propositionens mål kommer att uppnås. Exempelvis Institutet för hälsa och välfärd har kommit fram till att lagändringen sannolikt inte medför de föreslagna besparingarna, utan att den i sin helhet ökar kostnaderna för myndigheterna och service-systemet bland annat i och med att de sektorsövergripande tjänsterna och det administrativa arbetet ökar. Likaså bedömer till exempel välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab att det är lika sannolikt, om inte mer sannolikt, att de uppgifter som välfärdsområdet ansvarar för att ordna i anslutning till verkställigheten av lagstiftningen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen snarare kommer att öka än minska till följd av de pågående ändringarna. Vi anser att det är oskäligt att skära ned finansieringen av välfärdsområdena utifrån en så osäker proposition.

Det är viktigt att man strävar efter att göra serviceprocesserna smidigare och effektivisera en korrekt inriktning av tjänsterna. Under sakkunnigutfrågningen uttrycktes dock oro över huruvida kunderna ska hänvisas till rätt tjänster och över huvud taget få tillgång till tjänster. Propositionen innebär nu en risk för att en del av de personer som har begränsningar i arbets- och funktionsförmågan men inte rätt till utkomststöd inte kommer att få tillgång till tjänsterna. När det gäller arbets sökande som får arbetslöshetsförmån ökar propositionen Arbetskraftsmyndigheternas ansvar för att bedöma servicebehovet och hänvisa dem till tjänsterna. Om servicebehovet inte identifieras, finns det risk för att personer som skulle dra nytta av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte lämnas utanför servicen. Över lag är servicestigen för arbetslösa kunder inte problemfri, och det finns en risk för att personer i en svår arbetsmarknadsposition inte får service i rätt tid eller av tillräckligt hög kvalitet. Försämringen av tillgången till och kvaliteten på service leder i sin tur till anhopning av servicebehov och försämrade förutsättningar för sysselsättning, vilket ytterligare ökar kostnaderna.

Betänkande ShUB 27/2025 rd
Reservation 1 /sd, gröna, vänst

Flera av de sakkunniga som utskottet hört konstaterade att den föreslagna lagändringen är ett relativt specifikt avgränsat reformförslag som det inte är förnuftigt att koppla loss från den reform av serviceutbudet inom socialvården som är under beredning. Också sparmålet på 12,5 miljoner euro för socialservice som främjar sysselsättning och arbets- och funktionsförmåga är oroväckande. Utöver denna proposition har regeringen förelagt riksdagen att samordna lagförslag om det allmänna stödet (RP 112/2025 rd), utkomststödet och arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte (RP 116/2025 rd) och serviceprocessen för arbetssökande och utveckling av arbetsförmedlingstjänsterna (RP 108/2025 rd). Det rör sig om ett stort paket vars sammantagna konsekvenser i praktiken inte har kunnat bedömas i tillräcklig utsträckning. Om genomförandet av de föreslagna lagändringarna misslyckas kan de risker realiseras som lyfts fram också i propositionerna, såsom i fråga om detta lagförslag att en del av de kunder som samtidigt behöver arbetskraftsservice och socialservice och som inte omfattas av aktiveringsvillkoret kan lämnas utanför arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte och eventuellt också utanför andra tjänster som de behöver.

Vi anser det inte ändamålsenligt att i detta skede ändra en enskild lag utifrån en proposition som kritiserats av sakkunniga och att bara följa dess konsekvenser för de arbetslösas liv och välfärdsområdenas verksamhet samtidigt som arbetslösheten förvärras och välfärdsområdena blir tvungna att fatta sparbeslut. Under sakkunnigutfrågningen konstaterades det att servicehandledningen redan nu har försämrats när välfärdsområdena hänvisar färre kunder än tidigare till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och samtidigt har begränsat tjänstens varaktighet. Människor har i allt högre grad hamnat utanför de tjänster som förebygger utslagning och siktar på arbetslivet, trots att målet borde vara att förebygga utslagning och stärka inriktningen på arbetslivet. Det är fråga om utsatta personer och samhället bör ta ett särskilt ansvar för deras delaktighet.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslaget.

Helsingfors 27.11.2025

Aki Lindén sd
Krista Kiuru sd
Kim Berg sd
Ville Merinen sd
Bella Forsgrén gröna
Aino-Kaisa Pekonen vänst

Betänkande ShUB 27/2025 rd **Reservation 2 /cent**

Reservation 2

Motivering

I propositionen föreslås ändringar i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Syftet med propositionen är att minska de administrativa skyldigheterna i anslutning till aktiveringsplanering och hänvisning till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Enligt förslaget ska en aktiveringsplan i fortsättningen endast utarbetas för arbetslösa vars huvudsakliga inkomst består av utkomststöd på grund av arbetslöshet. När det gäller arbetslösa som har rätt till arbetslöshetsförmån föreslås det att den sektorsövergripande sysselsättningsplan som avses i lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen ersätter aktiveringsplanen som grund för hänvisning till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2026 och avses bli behandlad i samband med den. Regeringen genomför i och med denna proposition en nedskärning på 1,6 miljoner euro i finansieringen av välfärdsområdena.

Centern understöder i princip undanröjande av byråkrati och överlappningar, införande av smidigare funktioner och lindring av den administrativa bördan. Till denna del har propositionen välkomnats också i de yttranden som lämnats till utskottet. Däremot har tidpunkten för de föreslagna ändringarna och deras samverkan med regeringens övriga åtgärder väckt rikligt med kritik.

Det ekonomiska läget i de flesta välfärdsområden är mycket stramt på grund av regeringens nedskärningar och den alltför strama tiden för att täcka underskott. Många välfärdsområden tvingas omorganisera verksamheten, stänga verksamhetsställen och säga upp arbetstagare för att ekonomin ska kunna fås i jämvikt inom den tidsplan som regeringen kräver. Regeringen Orpo har dessutom som mål att spara 100 miljoner euro på socialvårdstjänsterna.

Sysselsättningstjänsterna överfördes på kommunerna först i början av året och många rutiner och samarbetsstrukturer håller först nu på att ta form. Riksdagen behandlar också för närvarande en proposition om allmänt stöd (RP 112/2025 rd), där arbetsmarknadsstödet och grunddagpenningen slås samman till ett enda stöd, en proposition om reform av utkomststödet (RP 116/2025 rd) och en proposition om utveckling av serviceprocessen och arbetsförmedlingstjänsterna för arbetssökande (RP 108/2025 rd). Alla dessa propositioner och ändringar har betydande konsekvenser för samma människor och tjänster.

En fungerande servicehandledning ur serviceanvändarnas synvinkel, en lyckad bedömning av servicebehovet och en behovsenlig inriktning av de tjänster som tillhandahålls är centrala kvalitetsfaktorer för tjänsterna. Detsamma gäller arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte är enligt lagen avsedd för personer som länge varit arbetslösa eller fått utkomststöd och vars förutsättningar att få arbete på den öppna arbetsmarknaden eller delta i utbildning eller offentlig arbetskraftsservice ska främjas genom arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Endast sådana arbetssökande som har behov av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och som drar nytta av den servicen bör hänvisas till den.

Betänkande ShUB 27/2025 rd
Reservation 2 /cent

Konsekvensbedömningarna är otillräckliga

I yttranden till social- och hälsovårdsutskottet konstateras det att bedömningen av propositionens konsekvenser är förenad med betydande osäkerhet och att det inte med säkerhet kan visas att lagändringen kommer att nå de mål som ställts upp för den.

Propositionens konsekvenser för de offentliga finanserna är osäkra och de totalekonomiska konsekvenserna förblir oklara. Enligt bedömningar kan FPA:s administrativa arbete komma att öka och tillsammans med förslaget till allmänt stöd kan propositionen kräva tilläggsinsatser av FPA och öka utbildningsbehoven hos personalen hos olika aktörer.

I yttranden till social- och hälsovårdsutskottet konstateras det att välfärdsområdenas finansiering inte bör minskas på basis av de osäkra besparingar som denna proposition väntas generera, eftersom det är lika sannolikt, om inte mer sannolikt, att de uppgifter som välfärdsområdet ansvarar för att ordna i anslutning till verkställigheten av lagstiftningen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen snarare kommer att öka än minska till följd av de pågående ändringarna.

Även om den föreslagna ändringen i sig kan leda till att resurserna för aktiveringsplanering minskar, står de metoder som valts i propositionen i konflikt med den administrativa lättnad och en bättre inriktning av tjänsterna, som eftersträvas i propositionen. Det föreslås att utdragen arbetslöshet stryks ur 1 §, som fastställer lagens syfte, vilket är en principiellt stor ändring och oundvikligen påverkar välfärdsområdets organiseringsansvar.

Enligt bedömningar ger propositionen sannolikt inga verkliga besparingar, utan ökar snarare myndigheternas arbetsbörda och kostnaderna för servicesystemet. FPA har uppskattat att det på grund av det ökade administrativa arbetet orsakas en årlig ökning av omkostnaderna på sammanlagt cirka 737 000 euro till följd av bedömningar av servicebehovet och många slags sysselsättningsplaner.

I yttrandena har det också bedömts att ändringen i betydande grad kan försvåra utvecklingen av servicemodellen enligt lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen samt det nyligen inledda samarbetet mellan de nya Arbetskraftsmyndigheterna och välfärdsområdena.

Ökad risk för att bli utan service

I yttranden till utskottet har det uttryckts oro över de kundgrupper som på grund av de ändringar som regeringen föreslår kan komma att bli utan service. Det är också möjligt att vissa klienter som samtidigt behöver både Arbetskraftsservice och Socialservice, men inte längre omfattas av aktiveringsvillkoret, genom lagändringen faller utanför arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte, står det också i propositionen. Sådana personer kan vara till exempel arbetssökande som inte får utkomststöd men som på grund av arbetsoförmåga inte kan delta i någon sysselsättningsfrämjande service. Därtill kan sådana arbetslösa som inte längre omfattas av aktiveringsvillkoret och som har ett faktiskt behov av socialvårdstjänster men inte något behov av samordning av Arbetskraftsmyndighetens, välfärdsområdets och Folkpensionsanstaltens service enligt lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen falla utanför arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte.

Betänkande ShUB 27/2025 rd
Reservation 2 /cent

Att upprätta aktiveringsplaner bara för personer som får utkomststöd kan utesluta personer som inte har rätt till utkomststöd till exempel på grund av familjens inkomster eller besparingar, men som ändå har ett klart servicebehov. Det finns också en risk för att arbetslösa arbetssökandes servicebehov inte identifieras på rätt sätt och att de blir utan den service de behöver.

Arbets- och funktionsförmågan samt livshanteringen kan främjas genom andra socialvårdstjänster, såsom social rehabilitering, står det också i propositionen. Centern anser det viktigt att hänvisningen till tjänster ska grunda sig på en individuell behovsbedömning och att man ser till att ingen arbetslös arbetssökande som behöver tjänster i fortsättningen hamnar utanför alla tjänster, utan att var och en individuellt hänvisas till behövliga tjänster. Också i yttranden till utskottet konstateras det att en del av de arbetslösa arbetssökandena har mindre servicebehov, vilket innebär att de inte behöver sektorsövergripande tjänster och stöd och inte bör hänvisas till dessa.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslaget och

att riksdagen godkänner ett uttalande. (Reservationens förslag till uttalande)

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen följer konsekvenserna av lagändringen och vid behov utan dröjsmål lämnar riksdagen en proposition genom vilken den återinför aktiveringsplanen för att användas i större omfattning.

Helsingfors 27.11.2025

Hilkka Kemppi cent
Hanna-Leena Mattila cent